

7. *Pro systemu hromadskoho zdorovia: Zakon Ukrainy vid 6 veresnia 2022 roku № 2573-IX* [On the public health system: Law of Ukraine of September 6, 2022, No. 2573-IX]. (2023). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 6, Art. 38. [in Ukrainian].

8. *Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleattia: Zakon Ukrainy vid 19 zhovnia 2017 roku № 2168-VIII* [On state financial guarantees of medical care for the population: Law of Ukraine of October 19, 2017, No. 2168-VIII]. (2018). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 5, Art. 31. [in Ukrainian].

9. *Pro rehabilitatsiiu u sferi okhorony zdorovia: Zakon Ukrainy vid 3 hrudnia 2020 roku № 1053-IX* [On rehabilitation in the field of health care: Law of Ukraine of December 3, 2020, No. 1053-IX]. (2021). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 8, Art. 59. [in Ukrainian].

10. *Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 5 liutoho 2015 roku № 156-VIII* [On the principles of state regional policy: Law of Ukraine of February 5, 2015, No. 156-VIII]. (2015). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 13, Art. 90. [in Ukrainian].

11. *Pro derzhavnu dopomohu simiam z ditmy: Zakon Ukrainy vid 21 lystopada 1992 roku № 2811-XII* [On state assistance to families with children: Law of Ukraine of November 21, 1992, No. 2811-XII]. (1993). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 5, Art. 21. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12> [in Ukrainian].

12. *Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26 kvitnia 2001 roku № 2402-III* [On child protection: Law of Ukraine of April 26, 2001, No. 2402-III]. (2001). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 30, Art. 142. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> [in Ukrainian].

13. *Pro sotsialni posluhy: Zakon Ukrainy vid 17 sichnia 2019 roku № 2671-VIII* [On social services: Law of Ukraine of January 17, 2019, No. 2671-VIII]. (2019). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 18, Art. 73. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> [in Ukrainian].

14. *Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 roku № 2145-VIII* [On education: Law of Ukraine of September 5, 2017, No. 2145-VIII]. (2017). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 38–39, Art. 380. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].

15. *Pro doshkilnu osvitu: Zakon Ukrainy vid 11 lypnia 2001 roku № 2628-III* [On preschool education: Law of Ukraine of July 11, 2001, No. 2628-III]. (2001). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 49, Art. 259. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 25.11.2025

УДК 347.1:004.8

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-19-364-372

**Рудник Людмила Іванівна,**

кандидат юридичних наук, доцент кафедри інформаційного,  
господарського та адміністративного права

факультету соціології та права

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Rudnyklyudmyla@gmail.com

ORCID ID: 0009-0003-2470-8660

## ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ШКОДУ, ЗАВДАНУ ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті досліджено проблеми цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану використанням технологій штучного інтелекту в умовах цифрової трансформації суспільства. Проаналізовано сучасні підходи до розуміння поняття штучного інтелекту та встановлено відсутність єдиної уніфікованої дефініції цієї категорії, що ускладнює як теоретичне осмислення, так і практичне правове регулювання відповідних правовідносин. Узагальнено доктринальні підходи до визначення штучного інтелекту та сформульовано авторське визначення, відповідно до якого штучний інтелект розглядається як комплексна міждисциплінарна система технологій, алгоритмів і методів, здатних до аналізу даних, самонавчання, адаптації до змін середовища та прийняття автономних або напівавтономних рішень. Значну увагу приділено аналізу нормативно-правового регулювання у сфері штучного інтелекту на міжнародному та національному рівнях. Визначено, що сучасна система правового регулювання має багаторівневий характер і включає акти Європейського Союзу, міжнародні стандарти, а також законодавство України, яке перебуває на стадії активного

формування та адаптації до європейських підходів. Досліджено особливості цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану використанням ШІ, зокрема умови її настання, проблеми встановлення причинно-наслідкового зв'язку, визначення вини та розподілу відповідальності між різними суб'єктами. Визначено коло суб'єктів відповідальності, серед яких розробники, виробники, постачальники, оператори, власники та інші учасники життєвого циклу систем штучного інтелекту. Обґрунтовано, що традиційні підходи цивільного права не повною мірою відповідають сучасним викликам, пов'язаним із використанням ШІ, що зумовлює необхідність формування спеціального правового механізму відповідальності. Запропоновано напрями вдосконалення законодавства України з урахуванням європейських стандартів, що сприятиме забезпеченню балансу між розвитком інновацій та ефективним захистом прав людини.

**Ключові слова:** цивільно-правова відповідальність, шкода, делікт, цифрові технології, правове регулювання, штучний інтелект, персональні дані, цифрові активи, AI, інформація, інформаційні технології.

#### **Rudnyk L. CIVIL LIABILITY FOR DAMAGE CAUSED BY THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF INFORMATION TECHNOLOGIES**

The article examines the problems of civil liability for damage caused by the use using intelligence technologies in the context of the digital transformation of society. Modern approaches to understanding the concept of artificial intelligence are analyzed and the absence of a single unified definition of this category is established, which complicates both theoretical understanding and practical legal regulation of relevant legal relations. Doctrinal approaches to the definition of artificial intelligence are generalized and the author's definition is formulated, according to which artificial intelligence is considered as a complex interdisciplinary system of technologies, algorithms and methods capable of data analysis, self-learning, adaptation to environmental changes and making autonomous or semi-autonomous decisions.

Considerable attention is paid to the analysis of regulatory and legal regulation in the field of artificial intelligence at the international and national levels. It is determined that the modern system of legal regulation is multi-level in nature and includes acts of the European Union, international standards, as well as the legislation of Ukraine, which is at the stage of active formation and adaptation to European approaches.

The features of civil liability for damage caused using AI are studied, the conditions for its occurrence, the problems of establishing a causal relationship, determining fault and distributing responsibility between different subjects. The range of subjects of responsibility is determined, including developers, manufacturers, suppliers, operators, owners and other participants in the life cycle of artificial intelligence systems.

It is substantiated that traditional approaches to civil law do not fully meet modern challenges associated with the use of AI, which necessitates the formation of a special legal mechanism of liability. Directions for improving the legislation of Ukraine are proposed, considering European standards, which will help ensure a balance between the development of innovations and effective protection of human rights.

**Keywords:** civil liability, damage, tort, digital technologies, legal regulation, artificial intelligence, personal data, digital assets, AI, information, information technologies.

**Постановка проблеми.** Надзвичайно стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту та його щоденне використання зумовлює їх проникнення у різні сфери суспільного життя, що, у свою чергу, породжує нові правові виклики та потреба прийняття нових стратегічних рішень. Використання ШІ не завжди має правомірні наслідки, і через це особливої актуальності набуває проблема визначення підстав та меж цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану внаслідок використання ШІ, зважаючи на те, що існуючі класичні підходи деліктного права не завжди здатні ефективно охопити специфіку автономних і складних цифрових систем. Відсутність уніфікованого визначення штучного інтелекту та чіткої моделі розподілу відповідальності між суб'єктами ускладнює захист осіб, права яких було порушено, та формує стан правової невизначеності.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблематика цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану внаслідок використання технологій штучного інтелекту, є відносно новою для правової науки, однак активно розвивається як у зарубіжній, так і у вітчизняній доктрині.

Теоретичні основи сутності штучного інтелекту, його видів та етапів розвитку розкрито у працях А. Мариненка, О. С. Звенигородського, О. В. Зінченка, Є. А. Чичкарьова та Т. М. Кисіль, де ШІ визначається як складний міждисциплінарний феномен.

Питання правового регулювання використання штучного інтелекту в Україні та ЄС аналізуються у науково-аналітичних матеріалах, зокрема на платформі LIGA:ZAKON. Важливу роль відіграють міжнародні акти, зокрема Рамкова конвенція Ради Європи про штучний інтелект (2024 р.) та положення GDPR, що формують стандарти захисту прав людини.

Окремі аспекти цивільно-правової відповідальності за шкоду, спричинену ШІ, досліджувалися Н. С. Марценко, а також М. С. Гнідовським, М. А. Сергієнком і Б. Є. Лук'янчиковим, які обґрунтовують необхідність адаптації деліктного права до нових технологічних умов.

Комплексний аналіз суб'єктів відповідальності здійснено Є. Мічуріним, який пропонує розширений підхід до визначення кола відповідальних осіб. Водночас питання визначення суб'єктів, умов відповідальності та розподілу ризиків залишаються дискусійними та потребують подальших досліджень.

**Мета статті** – проаналізувати існуючі підходи до визначення цивільно-правової відповідальності за дії ШІ та запропонувати напрями вдосконалення правового регулювання в цій сфері.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Наукове дослідження такого досить специфічного об'єкту правовідносин (інформаційних, зокрема) як ШІ варто розпочинати із його історичних витоків.

Історія виникнення штучного інтелекту сягає своїм корінням ще стародавніх часів, міфів про створення штучних істот, яких творці обдарували розумом чи свідомістю. Сучасне розуміння ШІ було

започатковано вже філософами, оскільки вони намагалися здійснити опис процесу людського мислення як механічне маніпулювання символами, як результат – у 1940-х роках було винайдено ENIAC (англ. Electronic Numerical Integrator and Computer) – перший у світі програмований комп'ютер, США [1]. Цей пристрій та ідеї в його основі надихнули невелику групу науковців почати серйозно обговорювати можливість побудови електронного мозку, що триває і дотепер. Історія розвитку штучного інтелекту може бути поділена на такі етапи: народження (1952-1956), золоті роки (1956-1974), перша «зима штучного інтелекту» (1974-1980), бум AI (1980-1987), друга «зима AI» (1987-1993), поява інтелектуальних агентів (1993-2011), Deep learning, Big Data, artificial general intelligence та ChatGPT (2011-дотепер) [2].

Приймаючи до уваги досить тривалий період виникнення та розвитку ШІ, особливої актуальності набуває питання нормативно-правового регулювання штучного інтелекту, яке має враховувати як історичні передумови його розвитку, так і сучасні виклики, пов'язані з його впровадженням.

На сьогоднішній день вже приймаються спеціальні нормативно-правові акти, на основі яких держави та їх об'єднання намагаються ввести в законні рамки його використання та притягнення до відповідальності (цивільно-правової у сфері використання ІТ, як приклад):

– Регламент (ЄС) № 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року, що встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту (Акт про штучний інтелект) – має забезпечити безпеку і дотримання прав громадян при застосуванні штучного інтелекту, метою якого є запровадження спільної нормативно-правової бази для штучного інтелекту. Регламент встановлює уніфіковану правову систему, зокрема щодо введення в обіг, експлуатацію та використання систем ШІ та введення в обіг моделей ШІ (Закон про ШІ). Він також має забезпечити високий рівень захисту здоров'я людини, її безпеки та основоположних прав від шкідливого впливу ШІ та підтримувати інновації [3];

– Рамкова конвенція про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права [4] (для набуття чинності потрібно 5 ратифікацій, з них 3 – держави Ради Європи, на 2025 рік жодна країна не ратифікувала, Україна – в процесі);

– Положення ЄС про узгоджені правила справедливого доступу до даних та їх використання (Акт про дані) встановлює правила того, хто може використовувати або отримувати доступ до даних у всіх секторах економіки в ЄС. Встановлюючи вимоги щодо обміну даними, Акт поширюється на різних авторів, серед яких: органи державної влади, надавачі цифрових послуг, а також розробники девайсів (що включають і розробників систем ШІ) [5]. За своїми положеннями Акт є компліментарним документом до Європейського Акту про управління даними, який сприяє обміну даними між секторами та країнами ЄС, а також розвитку інноваційних продуктів та послуг. Передусім Акт передбачає механізм щодо повторного використання (для комерційних та некомерційних цілей) певних даних державного сектору, які не можуть бути відкрито доступні. Йдеться про дані, захищені комерційною таємницею, статистичною конфіденційністю, авторським правом, а також захистом персональних даних. Крім того, Акт передбачає положення щодо альтруїзму даних (“data altruism”), що фактично відображає доктрину добросовісного використання, дозволяючи добровільний механізм обміну даними на основі згоди осіб для цілей загального інтересу. Для досягнення цієї мети, а також полегшення збору даних, Акт запроваджує універсальну європейську форму згоди на альтруїзм даних, що передбачає як надання, так і подальше відкликання згоди [6].

– Рамкова конвенція про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права (Рада Європи) – визначає базові стандарти використання ШІ з урахуванням прав людини [7].

– Загальний регламент про захист даних (GDPR) – встановлює правила обробки персональних даних, включаючи автоматизоване прийняття рішень [8].

– Конституція України – закріплює основоположні права людини, які можуть бути порушені при використанні ШІ [9].

– Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні (нею визначаються мета, принципи та завдання розвитку технологій штучного інтелекту в Україні як одного з пріоритетних напрямів у сфері науково-технологічних досліджень) [10].

– Цивільний кодекс України – визначає загальні підстави та умови цивільно-правової відповідальності за шкоду [11].

– частково питання автоматизованої обробки даних покриває Закон України «Про захист персональних даних» – його положення поширюються на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів (Ст. 1) [12].

– Також ШІ з'явився у Законі України «Про авторське право і суміжні права», де він фігурує як система, яка може створювати неоригінальні об'єкти, створені комп'ютерною програмою. Неоригінальним об'єктом, згенерованим комп'ютерною програмою, є об'єкт, що відрізняється від існуючих подібних об'єктів та утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта [13, Ст. 33].

– за участі представників профільного бізнесу, науковців та освітян із експертного комітету зі ШІ при Міністерстві цифрової трансформації була розроблена та презентована Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту в Україні. Саме вона допоможе українським компаніям підготуватися до ухвалення закону-аналога AI Act Європейського Союзу, а громадянам – навчитися захищати себе від ризиків ШІ [6]. Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту в Україні допоможе українським компаніям підготуватися до ухвалення закону-аналога AI Act Європейського Союзу, а громадянам – навчитися захищати себе від ризиків ШІ. Завдяки розробленому підходу до регулювання штучного інтелекту український бізнес стане більш конкурентоспроможним й отримає доступ до глобальних ринків, а держава зможе інтегруватися до ЄС [1]. Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту в Україні – спрямована на адаптацію українського законодавства до стандартів ЄС та підготовку до впровадження аналогів AI Act [15].

Сукупність цих актів формує багаторівневу систему правового регулювання, поєднуючи в собі міжнародні стандарти та національні норми й поступово розвивається з урахуванням технологічних викликів.

На сучасному етапі розвиток штучного інтелекту супроводжується активним формуванням багаторівневої системи нормативно-правового регулювання на національному та міжнародному рівнях, спрямованої на забезпечення безпеки його використання, захисту прав людини та визначення засад відповідальності. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність з'ясування сутності та змісту поняття штучного інтелекту як правової категорії.

На сьогоднішній день не існує уніфікованої дефініції «штучного інтелекту», тому варто зупинитися на існуючих, почасти, доктринальних.

Штучний інтелект – організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань [10].

Штучний інтелект (artificial intelligence, AI) – це метод змусити комп'ютер чи програмне забезпечення «мислити» як людський мозок [2].

Штучний інтелект (ШІ) – це розділ інформатики, що займається створенням комп'ютерних систем, здатних виконувати завдання, які традиційно вимагають людського інтелекту: аналіз великих обсягів інформації, розпізнавання образів, мовлення та тексту, прогнозування майбутніх подій і навіть прийняття рішень у складних ситуаціях [16].

У терміні Artificial Intelligence (Штучний Інтелект) присутній термін інтелект (intelligence), який походить від латинського intellectus, що означає розум, розумові здібності людини [16].

Це наука і розробка інтелектуальних машин і систем, особливо інтелектуальних комп'ютерних програм, спрямованих на те, щоб зрозуміти людський інтелект. При цьому використовуються методи не обов'язково біологічно правдоподібні [16].

Штучний інтелект є дисципліна, що вивчає можливість створення програм для вирішення задач, які при розв'язанні їх людиною потребують певних інтелектуальних зусиль [17, с. 8].

Штучний інтелект (artificial intelligence, AI) – це галузь інформатики, що створює комп'ютерні системи, які здатні аналізувати, розуміти та вчитись на основі наданих даних, імітуючи при цьому поведінку людини в процесах прийняття рішень [18].

Порівнявши вищезазначені дефініції ШІ, можна зробити наступні висновки щодо спільних рис. Всі науковці розглядають штучний інтелект як явище, яке безпосередньо пов'язане зі створенням або використанням комп'ютерних систем, здатних виконувати завдання, що потребують інтелектуальних (когнітивних, розумових) зусиль людини; підкреслюється опора на алгоритми, обробку інформації та моделювання процесів мислення, а також здатність до аналізу, навчання і прийняття рішень.

Щодо відмінних рис, то варто відмітити наступні положення: одні науковці тлумачать ШІ як сукупність технологій і алгоритмів, інші – розглядають його як наукову галузь або навчальну дисципліну; у низці підходів наголошується на т. зв. імітації людського мислення, а інші роблять акцент на функціональній здатності вирішувати складні задачі незалежно від біологічної подібності до людського інтелекту.

Узагальнивши вищезазначені дефініції, було сформовано авторське розуміння категорії «штучний інтелект», який пропонується розглядати як комплексна міждисциплінарна система технологій, методів і алгоритмів, що забезпечує створення та функціонування комп'ютерних систем, здатних самостійно здійснювати аналіз даних, навчатися (machine learning), приймати рішення та виконувати завдання, які зазвичай потребують інтелектуальної діяльності людини, з можливістю адаптації до нових умов та викликів.

Таким чином, наявність значної кількості доктринальних підходів до визначення категорії штучного інтелекту, а також відсутність єдиного уніфікованого визначення ускладнюють не лише його теоретичне осмислення, але й практичне правове регулювання.

Оскільки останнім часом використання технологій ШІ займає одне із ключових місць у життєдіяльності людини, але його застосування не завжди спрямоване на досягнення правомірних цілей, тому у цьому контексті особливої уваги потребує питання дослідження цивільно-правової відповідальності

за шкоду, завдану внаслідок використання технологій штучного інтелекту, з огляду на їх автономність, складність і потенційні ризики для прав та інтересів осіб.

Попри те, що штучний інтелект уже позитивно трансформує багато галузей, він має і свої недоліки, які викликають занепокоєння: втрата робочих місць; діпфейки та дезінформація (розмиває межу між реальністю та вигадкою, змушуючи людей сумніватися в правдивості інформації), конфіденційність даних (навчання моделей AI на відкритих даних підвищує ризик витоку конфіденційної інформації користувачів); автоматизована зброя (використання ШІ у військових системах); перевага над людським інтелектом (технологічна сингулярність – момент, коли надрозумні машини вийдуть з-під контролю та почнуть діяти самостійно, завдаючи шкоди людству) [2].

Якщо особа має намір впровадити штучний інтелект у свої SaaS-процеси (Software as a Service), то вона може зіткнутися з різними викликами, пов'язаними з такими сферами, як безпека та якість інформації, алгоритмічні упередження або необхідність подальших інвестицій у вашу технічну інфраструктуру для забезпечення стабільності.

У сукупності ці фактори можуть впливати на загальний процес інтеграції інструментів штучного інтелекту в SaaS-системи. Незалежно від цього, детальне планування та врахування етичних аспектів повинні бути невід'ємною частиною самого процесу [19].

Разом із великими можливостями виникають і серйозні виклики, наприклад етичні та соціальні питання, а також щодо нормативно-правового регулювання використання ШІ. Одним із ключових питань є приватність і безпека даних. Багато сучасних систем ШІ працюють на основі великих масивів даних. Це викликає занепокоєння щодо можливого неправомірного використання цих даних або порушення конфіденційності користувачів.

ШІ-системи, такі як алгоритми розпізнавання обличчя або відстеження активності в інтернеті, можуть бути використані для масового стеження або контролю за поведінкою людей. Це викликає стурбованість: хто може мати доступ до зібраних даних та як їх захистити від неправомірного використання.

У багатьох країнах вже зараз обговорюють законодавчі ініціативи щодо регулювання використання ШІ, щоб забезпечити баланс між технологічним розвитком і збереженням основних прав і свобод громадян [20], а також важливим моментом є визначення підстав цивільно-правової відповідальності.

Актуально, що у цивільному праві України інститут відповідальності є одним із способів впливу на учасників цивільних правовідносин, що визначається межами дозволеної та необхідної поведінки. Зокрема, відповідно до ч. 3 ст. 14 Цивільного кодексу України належна правомірна поведінка учасників цивільних правовідносин забезпечується засобами заохочення, а також заходами відповідальності, що встановлюється договором або актами цивільного законодавства. Однак занепокоєння щодо потенційного зловживання або негативних ненавмисних наслідків використання ШІ, спонукають до зусиль з вивчення та розробки стандартів надійності систем ШІ та справедливої відповідальності [21, с. 35].

Цивільно-правова відповідальність є негативним для порушника наслідком вчиненого ним правопорушення. Юридичною підставою такої відповідальності є закон, а фактичною – склад цивільного правопорушення. Вона настає за наявності таких умов: протиправної поведінки (дії чи бездіяльності, щодо шкоди, завданої використанням технологій ШІ, то це, в переважній більшості випадків, дія – авт. Наприклад поширення персональних даних третьої особи при формулюванні запиту в gpt-chat) особи; шкідливого результату такої поведінки (шкоди); причинного зв'язку між протиправною поведінкою і шкодою (у сфері використання IT, загалом, та технологій ШІ, зокрема, проблемним аспектом є встановлення даного зв'язку – авт.); вини особи, яка заподіяла шкоду [22].

Проблема відповідальності за шкоду, завдану ШІ, є особливо актуальною, оскільки класична модель солідарної відповідальності розробника, що базується на концепції дефектного продукту, виявляється недостатньо ефективною. У ЄС Директива 85/374/ЄЕС формально може застосовуватися до ШІ, але складність доведення дефекту та причинного зв'язку робить її недостатньо ефективною для захисту потерпілого. Реакцією на це стала пропозиція Європейської Комісії щодо нової Директиви про відповідальність за ШІ, яка має на меті полегшити доведення причинно-наслідкового зв'язку шляхом запровадження презумпції причинного зв'язку на користь позивача за умови доведення ним порушення обов'язків оператором або постачальником системи [23, с. 92].

Інша модель, що пропонує відповідальність оператора або власника системи за аналогією зі ст. 1187 ЦК України, яка регулює джерела підвищеної небезпеки, поділяю думку про її логічність, оскільки саме оператор має фактичний контроль над рішенням про експлуатацію системи.

Поглиблюючи аналіз проблеми, варто детально розглянути складний ланцюжок створення та експлуатації систем ШІ, оскільки відповідальність у ньому може бути розподілена між кількома суб'єктами. Сучасна система ШІ рідко є продуктом однієї компанії. Вона часто складається з компонентів, розроблених різними суб'єктами: постачальник базових моделей (наприклад, фундаментальних моделей на кшталт великих мовних моделей), розробник конкретного застосунку чи сервісу, та оператор або кінцевий користувач. Європейський AI Act, а також пропонувані зміни до Директиви про відповідальність за дефектну продукцію, намагаються чітко розмежувати ролі. Вони вводять поняття «постачальник» – той, хто випускає систему ШІ на ринок, незалежно від того, чи він є розробником коду, чи лише інтегратором компонентів. Постачальник несе первинну відповідальність за відповідність системи нормативним вимогам

та якість її дизайну. Водночас, існує відповідальність «імпортера» та «дистриб'ютора», які також мають обов'язки перевірки та контролю. Нарешті, «оператор» – той, хто використовує систему під своїм керівництвом (наприклад, лікарня, що використовує діагностичний ШІ) – несе відповідальність за належну експлуатацію, моніторинг і забезпечення людського нагляду. Цей багаторівневий підхід до відповідальності є ключовим для забезпечення ефективного правового захисту [23, с. 93].

Наразі намітилися декілька доктринальних підходів, що стосуються відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту. Перший полягає в тому, що відповідальність за шкоду з використання штучного інтелекту регулюється за нормами про відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки (заподіяння шкоди роботом – відповідальність на власнику). Другий підхід, диференційований, полягає в тому, що відповідальність за шкоду з використання штучного інтелекту регулюється за нормами про джерело підвищеної небезпеки або ж це може бути загальний делікт (до потенційно небезпечного штучного інтелекту застосовувати норми про джерело підвищеної небезпеки, до «звичайного» штучного інтелекту – загальні положення про відшкодування за завдану шкоду). Третій підхід, що існує в науці – відповідальність за шкоду з використання штучного інтелекту, створює спеціальний делікт (оскільки така шкода є непередбачуваною, то і її заподіяння не охоплюється поняттям діяльності, що створює підвищену небезпеку для оточення) [24, С. 6].

Аналіз законодавства ЄС, що регулює проблеми цивільно-правової відповідальності щодо відшкодування шкоди, завданої з використанням штучного інтелекту, дозволяє казати про такі тенденції: 1) відповідальність покладається на людину; 2) пріоритет відповідальності оператора штучного інтелекту; 3) поділ відповідальності залежно від того, чи шкода спричинена системою штучного інтелекту, що належить до категорії з високим рівнем ризику або ж ні. У цілому такі підходи узгоджені з вітчизняною цивільно-правовою доктриною та правовим регулюванням [24, с. 11].

Доцільною є рекомендація, що для України актуальним є завдання створення комплексної нормативно-правової бази регулювання ШІ, яка б враховувала кращі світові практики та особливості національної правової системи. Прийняття спеціального законодавства про відповідальність за дії ШІ дозволить зменшити правову невизначеність, сприятиме розвитку інноваційних технологій та забезпечить належний захист прав та інтересів громадян. Перспективами подальших досліджень є детальний аналіз окремих аспектів відповідальності за дії ШІ в конкретних галузях (медицина, транспорт, фінанси), вивчення питань кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, вчинені з використанням ШІ, а також розробка конкретних законодавчих пропозицій для українських законодавців [23, с. 93].

Грунтуючись на наукових підходах щодо цивільно-правової відповідальності та підходів за шкоду завдану ШІ, можна виділити такі суб'єкти відповідальності:

1. Розробник (developer) системи ШІ – особа або компанія, яка створила алгоритм, модель чи програмне забезпечення.
2. Виробник (manufacturer) продукту з ШІ – суб'єкт, що інтегрує ШІ у готовий товар або систему.
3. Постачальник (provider) ШІ-системи – особа, яка вводить систему в обіг або надає доступ до неї (зокрема через цифрові платформи).
4. Користувач (operator / deployer) – фізична або юридична особа, яка безпосередньо застосовує ШІ у своїй діяльності.
5. Власник (володілець) ШІ-системи – суб'єкт, який здійснює контроль над системою та отримує вигоди від її використання.
6. Замовник (клієнт) розробки або використання ШІ – особа, яка ініціювала створення або застосування ШІ для конкретних цілей.
7. Особи, що здійснюють технічне обслуговування та налаштування ШІ – можуть нести відповідальність у разі помилок у підтримці або оновленнях.
8. Держава або публічні органи – у випадках використання ШІ в публічному управлінні або за наявності дефектів регулювання/контролю.

Доцільним вважається також виокремлення об'єктів даного виду правопорушення: життя та здоров'я фізичної особи (ШІ спричиняє фізичну шкоду – сфера медицини чи транспорту); майно (має місце пошкодження або знищення майнових об'єктів унаслідок дії або помилки систем ШІ); нематеріальні блага (особисті немайнові права – честь, гідність, ділова репутація, приватність, зокрема у випадках неправомірної обробки даних чи створення контенту); персональні дані та інформація (правових захист виникає при автоматизованій обробці, витоку або неправомірному використанні); результати інтелектуальної діяльності (об'єкти авторського права та суміжних прав, які можуть бути порушені або неправомірно створені/використані за допомогою ШІ); цифрові активи та дані (бази даних, цифровий контент, алгоритмічні моделі, що мають економічну цінність); економічні інтереси (майнові права вимоги – збитки, упущена вигода) [25, с. 414].

Таким чином, об'єкти відповідальності у сфері ШІ охоплюють як традиційні (життя, здоров'я, майно), так і новітні (дані, цифрові активи) блага, що і характеризує специфіку цифрового середовища.

**Висновки.** У результаті проведеного дослідження було встановлено, що штучний інтелект являє собою складну міждисциплінарну категорію, яка поєднує в собі низку технологічних, правових та

соціальних аспектів. Відсутність єдиного доктринального чи законодавчого підходу до його визначення ускладнює формування ефективного механізму правового регулювання. Цивільно-правова відповідальність за шкоду, завдану використанням ШІ, характеризується багаторівневістю суб'єктного складу та складністю встановлення причинно-наслідкового зв'язку. Сучасні підходи передбачають можливість застосування як загальних деліктних норм, так і спеціальних режимів відповідальності, зокрема за аналогією до джерела підвищеної небезпеки або шляхом формування окремого делікту. Удосконалення національного законодавства повинне здійснюватися з урахуванням європейського досвіду, що, в свою чергу, сприятиме зменшенню правової невизначеності, забезпеченню ефективного захисту прав осіб та стимулюванню розвитку інноваційних технологій.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Інформаційно-просвітницький захід «ENIAC – перший у світі комп'ютер» в бібліотеці Житомирського професійного ліцею. URL: <https://www.zpl.zt.ua/eniac-pershuj-u-sviti-kompyuter/>
2. Мариненко А. Що таке штучний інтелект: історія, види та складові. URL: <https://gigacloud.ua/articles/shho-take-shtuchnyj-intelekt-istoriya-vydy-ta-skladovi/>
3. Правове регулювання використання штучного інтелекту в Україні та ЄС. URL: [https://biz.ligazakon.net/analytics/241001\\_pravove-regulyuvannya-vikoristannya-shtuchnogo-intelektu-v-ukran-ta-s](https://biz.ligazakon.net/analytics/241001_pravove-regulyuvannya-vikoristannya-shtuchnogo-intelektu-v-ukran-ta-s)
4. Рамкова конвенція про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права. URL: <https://rm.coe.int/-1493-10-1b-committee-on-artificial-intelligence-cai-b-draft-framework/1680aee411>
5. Положення ЄС про узгоджені правила справедливого доступу до даних та їх використання URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0068>
6. Законодавче регулювання використання штучного інтелекту: Україна та світ. URL: <https://university-blog.lnu.edu.ua/story-15/>
7. Рамкова конвенція про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права (Рада Європи) від 17 травня 2024 р. URL: [https://vkksu.gov.ua/sites/default/files/rye\\_ramkova\\_konvenciya\\_zi\\_shtuchnogo\\_intelektu\\_prav\\_lyudyny\\_demokratyi\\_ta\\_verh.\\_prava.pdf](https://vkksu.gov.ua/sites/default/files/rye_ramkova_konvenciya_zi_shtuchnogo_intelektu_prav_lyudyny_demokratyi_ta_verh._prava.pdf)
8. Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС : Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року (Загальний регламент про захист даних). URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_008-16#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text)
9. Конституція України від 28 червня 1996 р. Верховна Рада України. Офіц. вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>
11. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
12. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
13. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n461>
14. Регулювання штучного інтелекту в Україні: Мінцифри презентувало дорожню карту. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehulivannia-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfry-prezentovalo-dorozhniu-kartu>
15. AI implementation roadmap in Ukraine. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehulivannia-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfry-prezentovalo-dorozhniu-kartu>
16. Штучний інтелект простими словами – вивчаємо та навчаємо. URL: <https://www.clarisverbis.com.ua/blogpost/shtuchnyj-intelekt-prostymy-slovamy-vyvchayemo-ta-navchayemo/>
17. Звенігородський О. С., Зінченко О. В., Чичкарьов Є. А., Кисіль Т. М. Штучний інтелект. Вступний курс : навч. посіб. Київ : ДУТ, 2022. 193 с.
18. Штучний інтелект. Дія. Освіта. URL: <https://it-osvita.dii.gov.ua/task/item/3ba90df9-79a0-42c6-a793-b4eb5eebe0e>
19. Що таке штучний інтелект (ШІ)? URL: <https://payproglobal.com/uk>
20. Історія штучного інтелекту: від ідеї до сучасних технологій. URL: <https://krv.media/istoriya-shtuchnogo-intelektu-vid-ideyi-do-suchasnyh-tehnologij/>
21. Марценко Н. С. Цивільно-правова відповідальність за шкоду, спричинену штучним інтелектом. Наукові записки. Серія: Право. 2022. Вип. 12. С. 34-39.
22. Умови (підстави) цивільно-правової відповідальності. URL: <https://lh.pl.court.gov.ua/sud1617/pres-centr/news/359039/>
23. Гнідовський М. С., Сергієнко М. А., Лук'янчиков Б. Є. Правова відповідальність за дії штучного інтелекту: виклики та перспективи регулювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Вип. 92 (ч. 3). С. 90-95.

24. Мічурін Є. Суб'єкти цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану з використанням штучного інтелекту, за законодавством ЄС та України. *Університетські наукові записки*. 2025. № 4 (106). С. 4-13.

25. Теремецький В.І. База персональних даних як об'єкт цивільних прав. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 412–417.

#### REFERENCES:

1. Informatsiino–prosvitnytskyi zakhid “ENIAC – pershyi u sviti kompiuter” v bibliotetsi Zhytomyrskoho profesiinoho litseiu [Information and educational event “ENIAC – the first computer in the world” at the Zhytomyr Vocational Lyceum library]. Retrieved from: <https://www.zpl.zt.ua/eniac-pershyj-u-sviti-kompyuter/> [in Ukrainian].

2. Marynenko A. Shcho take shtuchnyi intelekt: istoriia, vydy ta skladovi [What is artificial intelligence: history, types and components]. Retrieved from: <https://gigacloud.ua/articles/shho-take-shtuchnyj-intelekt-istoriya-vydy-ta-skladovi/> [in Ukrainian].

3. Pravove rehuliuвання vykorystannia shtuchnoho intelektu v Ukraini ta YeS [Legal regulation of artificial intelligence use in Ukraine and the EU]. Retrieved from: [https://biz.ligazakon.net/analytics/241001\\_pravove-regulyuvannya-vikoristannya-shtuchno-ntelektu-v-ukran-ta-s](https://biz.ligazakon.net/analytics/241001_pravove-regulyuvannya-vikoristannya-shtuchno-ntelektu-v-ukran-ta-s) [in Ukrainian].

4. Council of Europe. (2024). Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law. Retrieved from: <https://rm.coe.int/-1493-10-1b-committee-on-artificial-intelligence-cai-b-draft-framework/1680aee411> [in English].

5. European Commission. (2022). Proposal for a Regulation on harmonised rules on fair access to and use of data (Data Act). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0068> [in English].

6. Zakonodavche rehuliuвання vykorystannia shtuchnoho intelektu: Ukraina ta svit [Legislative regulation of artificial intelligence: Ukraine and the world]. Retrieved from: <https://university-blog.lnu.edu.ua/story-15/> [in Ukrainian].

7. Rada Yevropy. (2024, May 17). Ramkova konventsiiia pro shtuchnyi intelekt, prava liudyny, demokratiiu ta verkhovenstvo prava [Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law]. Retrieved from: [https://vkksu.gov.ua/sites/default/files/rye\\_ramkova\\_konvenciya\\_zi\\_shtuchnoho\\_intelektu\\_prav\\_lyudyny\\_demokratyi\\_ta\\_verh.\\_prava.pdf](https://vkksu.gov.ua/sites/default/files/rye_ramkova_konvenciya_zi_shtuchnoho_intelektu_prav_lyudyny_demokratyi_ta_verh._prava.pdf) [in Ukrainian].

8. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). (2016). Retrieved from: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_008-16#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text) [in English].

9. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

10. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 1556-r Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1556-r on approval of the Concept of AI development in Ukraine]. (2020, December 2). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

11. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy No. 435-IV [Civil Code of Ukraine No. 435-IV]. (2003, January 16). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, no. 40-44, Art. 356. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

12. Zakon Ukrainy No. 2297-VI Pro zakhyst personalnykh danykh [Law of Ukraine No. 2297-VI on Personal Data Protection]. (2010, June 1). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> [in Ukrainian].

13. Zakon Ukrainy No. 2811-IX Pro avtorske pravo i sumizhni prava [Law of Ukraine No. 2811-IX on Copyright and Related Rights]. (2022, December 1). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n461> [in Ukrainian].

14. Kabinet Ministriv Ukrainy. Rehuliuвання shtuchnoho intelektu v Ukraini: Mintsyfyry prezentovalo dorozhniu kartu [AI regulation in Ukraine: Ministry of Digital Transformation presented a roadmap]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehuliuвання-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfyry-prezentovalo-dorozhniu-kartu> [in Ukrainian].

15. Cabinet of Ministers of Ukraine. AI implementation roadmap in Ukraine. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehuliuвання-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfyry-prezentovalo-dorozhniu-kartu> [in English].

16. Shtuchnyi intelekt prostymy slovamy – vyvchaiemo ta navchaiemo [Artificial intelligence in simple terms – learning and teaching]. Retrieved from: <https://www.clarisverbis.com.ua/blogpost/shtuchnyj-intelekt-prostymy-slovamy-vyvchayemo-ta-navchayemo/> [in Ukrainian].

17. Zvenihorodskiyi O. S., Zinchenko O. V., Chychkarov Ye. A., Kysil T. M. (2022). Shtuchnyi intelekt. Vstupnyi kurs [Artificial Intelligence. Introductory course]. Kyiv: DUT. 193 p. [in Ukrainian].

18. Diia. Osvita. Shtuchnyi intelekt [Artificial Intelligence]. Retrieved from: <https://it-osvita.diia.gov.ua/task/item/3ba90df9-79a0-42c6-a793-b4eb5eebeb0e> [in Ukrainian].

19. Shcho take shtuchnyi intelekt (ShI)? [What is artificial intelligence?]. Retrieved from: <https://payproglobal.com/uk> [in Ukrainian].

20. Istoriia shtuchnoho intelektu: vid idei do suchasnykh tekhnolohii [History of artificial intelligence: from idea to modern technologies]. Retrieved from: <https://krv.media/istoriya-shtuchnogo-intelektu-vid-ideyi-do-suchasnyh-tehnologij/> [in Ukrainian].

21. Martsenko N. S. (2022). Tsyvilno-pravova vidpovidalnist za shkodu, sprychynenu shtuchnym intelektom [Civil liability for damage caused by artificial intelligence]. *Naukovi zapysky. Serii: Pravo*, issue 12, pp. 34-39. [in Ukrainian].

22. Umovy (pidstavy) tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti [Conditions (grounds) of civil liability]. Retrieved from: <https://lh.pl.court.gov.ua/sud1617/pres-centr/news/359039/> [in Ukrainian].

23. Hnidovskyi M. S., Serhiienko M. A., Lukianchikov B. Ye. (2025). Pravova vidpovidalnist za dii shtuchnoho intelektu: vyklyky ta perspektyvy rehuliuвання [Legal liability for AI actions: challenges and prospects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*, issue 92 (part 3), pp. 90-95. [in Ukrainian].

24. Michurin Ye. (2025). Subiekty tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti za shkodu, zavdanu z vykorystanniam shtuchnoho intelektu, za zakonodavstvom YeS ta Ukrainy [Subjects of civil liability for AI-related damage under EU and Ukrainian law]. *Universytetski naukovi zapysky*, no. 4 (106), pp. 4-13. [in Ukrainian].

25. Teremetskyi V. I. (2012). Baza personalnykh danykh yak ob'ekt tsyvilnykh prav [Database of personal data as an object of civil rights]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, no. 3, pp. 412-417. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 25.11.2025

УДК 347.4:004.056

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-19-372-379

**Попов Георгій Володимирович,**

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін,

Інститут права та суспільних відносин,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

[georgepopov3000@gmail.com](mailto:georgepopov3000@gmail.com)

ORCID ID: 0000-0002-4928-2470

## ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

У статті здійснено комплексний теоретико-правовий аналіз цивільно-правової відповідальності у сфері інформаційних технологій з урахуванням сучасних тенденцій цифровізації та розвитку технологій штучного інтелекту. Розкрито сутність і функції цивільно-правової відповідальності у цифровому середовищі, визначено її особливості, зумовлені нематеріальним характером об'єктів правовідносин, глобальністю інформаційних процесів та складністю встановлення елементів складу правопорушення. Досліджено специфіку об'єктів цифрових правовідносин, зокрема інформації, цифрового контенту, програмного забезпечення, персональних даних та результатів діяльності штучного інтелекту.

Особливу увагу приділено проблемам визначення суб'єктів відповідальності в умовах використання автоматизованих систем, розмежування відповідальності між учасниками цифрової екосистеми, а також питанням відшкодування шкоди та доказування у сфері інформаційних технологій.

Обґрунтовано необхідність удосконалення цивільно-правового регулювання та формування нових підходів до відповідальності з урахуванням технологічної специфіки сучасного інформаційного суспільства.

**Ключові слова:** цивільно-правова відповідальність, інформаційні технології, штучний інтелект, цифрове середовище, правове регулювання, моральна шкода, персональні дані, цифрові платформи, електронні докази, правове регулювання, цифровий контент, інформаційні правовідносини.

**Popov H. FEATURES OF CIVIL LEGAL LIABILITY IN THE FIELD OF INFORMATION TECHNOLOGY  
IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION OF SOCIETY**

The article provides a comprehensive theoretical and legal analysis of civil liability in the field of information technologies, taking into account modern trends in digitalization and the development of artificial intelligence technologies. The essence and functions of civil liability in the digital environment are revealed, its features are determined, due to the intangible nature of objects of legal relations, the global nature of information processes and the complexity of establishing the elements of